

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT. 24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89
E-mail: sekretariat@cbos.pl

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

BS/194/2002

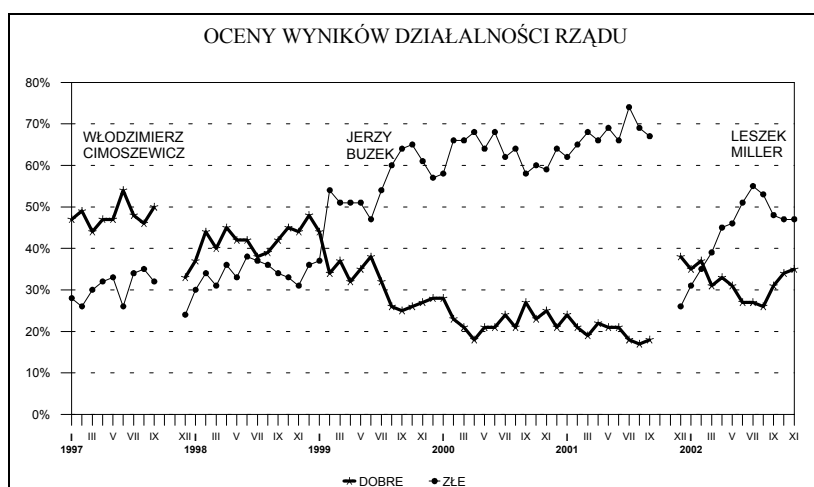
STOSUNEK DO RZĄDU I PREMIERA LESZKA MILLERA

KOMUNIKAT Z BADAŃ

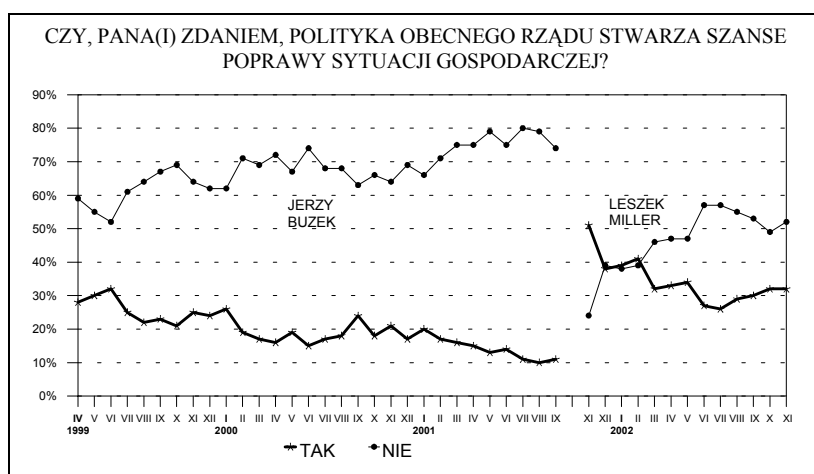
WARSZAWA, LISTOPAD 2002

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

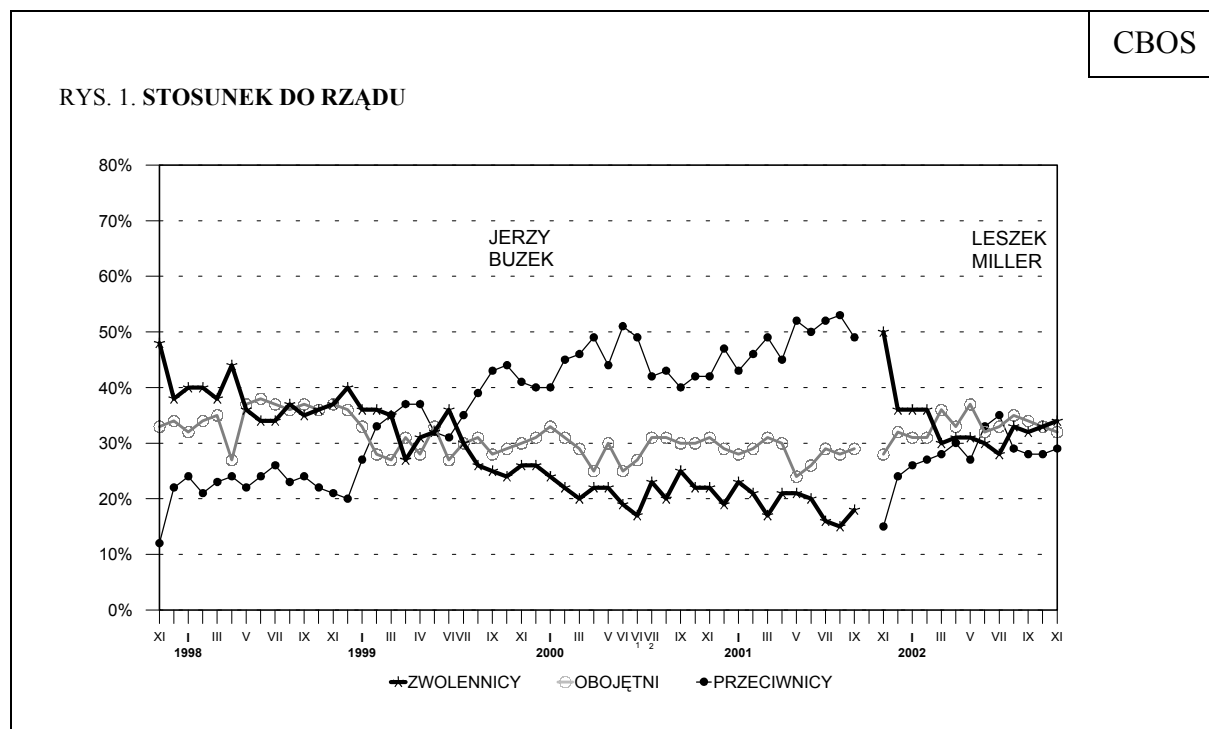
- W porównaniu z sondażem październikowym społeczna percepcja urzędującego gabinetu nie uległa zmianie. Już czwarty z kolei miesiąc poparcie dla rządu utrzymuje się na niezmiennym poziomie, a od trzech miesięcy w zasadzie stabilne są również oceny całokształtu działalności rządu.

- Bez zmian pozostał też stosunek do premiera Leszka Millera, nieco wzrósł natomiast pesymizm związany z polityką gospodarczą rządu.

Wyniki listopadowego sondażu¹ wskazują na stabilizację notowań zarówno rządu, jak i premiera Leszka Millera. Już czwarty z kolei miesiąc poparcie dla urzędującego gabinetu utrzymuje się na takim samym poziomie. Zwolennicy ekipy rządowej nadal mają niewielką, 5-punktową przewagę nad przeciwnikami, a co trzeci badany deklaruje obojętność w tej sprawie.

¹ Sondaż „Aktualne problemy i wydarzenia” (150) przeprowadzono w dniach 8 - 11 listopada 2002 roku na liczącej 1042 osoby reprezentatywnej próbie losowo-adresowej dorosłych mieszkańców Polski.

Tabela 1

Stosunek do rządu	Wskazania respondentów według terminów badań												
	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI
	2001		2002										
	w procentach												
Zwolennicy	50	36	36	36	30	31	31	30	28	33	32	33	34
Przeciwnicy	15	24	26	27	28	30	27	33	35	29	28	28	29
Obojętni	28	32	31	31	36	33	37	32	33	35	34	33	32
Trudno powiedzieć	7	8	7	6	7	7	5	6	5	4	6	6	6

W grupach społeczno-zawodowych największe poparcie ma obecny rząd wśród pracowników umysłowych niższego szczebla i rolników. Do jego zwolenników stosunkowo często zaliczają się także badani z wykształceniem średnim oraz zadowoleni z własnych warunków materialnych. Wśród osób, które negatywnie oceniają swój stan majątkowy, więcej jest przeciwników tego gabinetu niż zwolenników. W grupie respondentów, którzy twierdzą, że żyją w średnich lub dobrych warunkach, zwolennicy przeważają nad przeciwnikami - w przypadku osób żyjących w dobrych warunkach przewaga ta jest aż dwukrotna (zob. tabele aneksowe).

Badani o poglądach lewicowych w znacznej większości popierają ekipę rządową. Wśród osób deklarujących poglądy centrowe zwolennicy również przeważają nad przeciwnikami, ale są tak samo liczni jak deklarujący obojętny stosunek do rządu. Z kolei wśród osób identyfikujących się z prawicą wyraźnie przeważają przeciwnicy tego gabinetu.

W elektoratach partyjnych rząd znajduje poparcie przede wszystkim wśród sympatyków ugrupowań tworzących koalicję rządową, jednak jest ono wyraźnie wyższe w elektoracie SLD niż PSL. Wśród potencjalnych wyborców Samoobrony niewielką przewagę mają przeciwnicy rządu Leszka Millera, natomiast w elektoratach pozostałych partii opozycyjnych przeciwnicy tego gabinetu zdecydowanie przeważają nad zwolennikami. W grupie osób biernych politycznie dominuje obojętność.

Tabela 2

Elektoraty partii i ugrupowań politycznych*	Stosunek do rządu			
	zwolennicy	przeciwnicy	obojętni	Trudno powiedzieć
	w procentach			
SLD	81	8	11	0
PSL	59	16	22	3
Samoobrona	31	38	25	6
PO	25	58	14	3
PiS	22	53	24	1
LPR	19	36	40	5
Niezdecydowani	32	20	34	14
Niezamierzający głosować	21	30	43	6
* Określone na podstawie deklaracji głosowania w ewentualnych wyborach parlamentarnych				

W stosunku do października bez zmian pozostały oceny całokształtu działalności rządu. Opinie krytyczne wyraźnie przeważają nad pozytywnymi.

Tabela 3

Jak by Pan(i) ocenił(a) wyniki działalności rządu premiera Leszka Millera od czasu objęcia przezeń władzy?	Wskazania respondentów według terminów badań											
	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI
	2001	2002										
	w procentach											
Dobrze	38	35	37	31	33	31	27	27	26	31	34	35
Źle	26	31	35	39	45	46	51	56	53	48	47	47
Trudno powiedzieć	36	34	27	30	23	23	22	17	21	21	19	18

W większości grup, wydzielonych na podstawie kryteriów określających położenie społeczne badanych, przeważają negatywne oceny pracy rządu. Wyjątek stanowią respondenci zadowoleni ze swojej sytuacji materialnej, pracownicy umysłowi niższego szczebla oraz uczniowie i studenci, którzy o wynikach działalności tego gabinetu częściej wyrażają się pozytywnie niż krytycznie. Ponadto równowagę opinii pozytywnych i negatywnych można zauważyć wśród młodzieży (do 24 roku życia) oraz w grupie robotników wykwalifikowanych.

Najbardziej pozytywnie oceniają rząd Leszka Millera zwolennicy SLD, ale już w elektoracie koalicjanta - PSL - przeważają opinie krytyczne, podobnie jak w partiach opozycyjnych i wśród osób biernych politycznie.

Tabela 4

Elektoraty partii i ugrupowań politycznych*	Ocena wyników działalności rządu		
	dobra	zła	Trudno powiedzieć
	w procentach		
SLD	81	15	4
PSL	34	49	17
Samoobrona	30	59	11
PO	23	65	12
PiS	22	71	7
LPR	28	55	17
Niezdecydowani	35	36	29
Niezamierzający głosować	24	51	25
* Określone na podstawie deklaracji głosowania w ewentualnych wyborach parlamentarnych			

Czynnikiem bardzo wyraźnie różnicującym ocenę całokształtu polityki rządu jest stosunek do integracji Polski z Unią Europejską. Wśród zwolenników przystąpienia naszego kraju do UE oceny działalności rządu w zasadzie się równoważą, podczas gdy wśród przeciwników jest trzykrotnie więcej opinii krytycznych niż pozytywnych, a wśród niezdecydowanych - dwukrotnie więcej.

Tabela 5

Stosunek do integracji Polski z Unią Europejską	Ocena rządu		
	dobra	zła	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Zwolennicy	43	41	16
Przeciwnicy	20	65	15
Niezdecydowani	23	44	33

W porównaniu z sondażem październikowym jedyną nieco wyraźniejszą zmianą w społecznej percepcji rządu jest minimalny (3-punktowy) wzrost odsetka pesymistów w stosunku do efektów jego polityki gospodarczej. Po równie niewielkiej poprawie odnotowanej w październiku obecnie ponownie ponad połowa badanych uważa, że polityka obecnego gabinetu nie stwarza szans poprawy sytuacji gospodarczej. Liczba optymistów w tej sprawie jest taka sama jak przed miesiącem.

Tabela 6

Czy, Pana(i) zdaniem, polityka obecnego rządu stwarza szanse poprawy sytuacji gospodarczej?	Wskazania respondentów według terminów badań												
	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI
	2001		2002										
	w procentach												
Tak	51	38	39	41	32	33	34	27	26	29	30	32	32
Nie	24	39	38	39	46	47	47	57	57	55	53	49	52
Trudno powiedzieć	25	23	23	20	22	20	19	16	17	16	17	19	16

Utrwalił się - odnotowany w październiku - niewielki wzrost zadowolenia z pełnienia funkcji premiera przez Leszka Millera. Już drugi z kolei miesiąc mamy do czynienia z równowagą opinii w tej sprawie, podczas gdy w ciągu poprzednich czterech miesięcy (od czerwca do września) przeważało niezadowolenie z tego, że Leszek Miller jest szefem rządu.

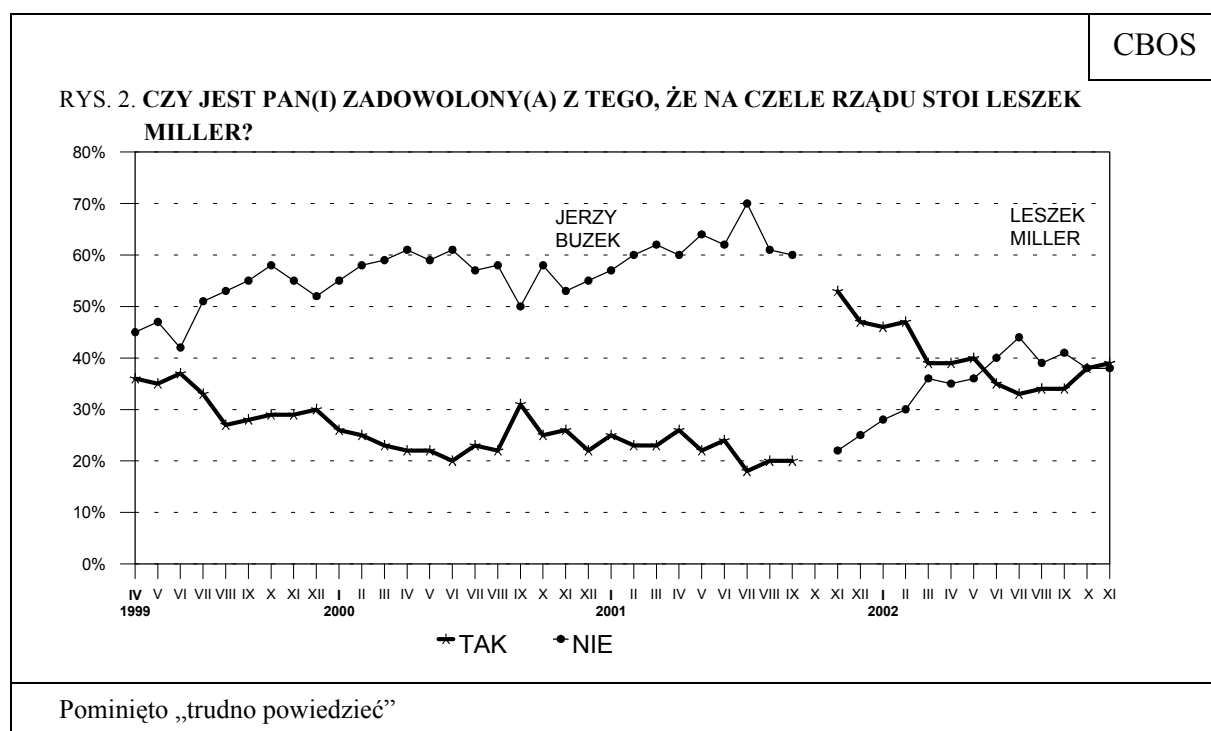

Tabela 7

Czy jest Pan(i) zadowolony(a) z tego, że na czele rządu stoi Leszek Miller?	Wskazania respondentów według terminów badań												
	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI
	2001		2002										
	w procentach												
Tak	53	47	46	47	39	39	40	35	33	34	34	38	39
Nie	22	25	28	30	36	35	36	40	44	39	41	38	38
Trudno powiedzieć	25	28	26	23	25	26	24	25	23	27	25	24	23

Wyborcy partii koalicyjnych - SLD i PSL - w większości akceptują Leszka Millera jako szefa rządu, z tym że znacznie więcej zadowolonych jest wśród sympatyków Sojuszu. W elektoracie Samoobrony opinie w tej sprawie są równo podzielone, natomiast w elektoratach pozostałych partii opozycyjnych większość stanowią niezadowoleni z premiera. Wśród osób biernych politycznie, deklarujących absencję wyborczą, również przeważa niezadowolenie z tego, że Leszek Miller stoi na czele rządu.

Tabela 8

Elektoraty partii i ugrupowań politycznych*	Czy jest Pan(i) zadowolony(a), że na czele rządu stoi Leszek Miller?		
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
	w procentach		
SLD	84	9	7
PSL	53	35	12
Samoobrona	43	44	13
PO	19	66	15
PiS	26	68	6
LPR	21	50	29
Niezdecydowani	37	27	36
Niezamierzający głosować	28	40	31
* Określone na podstawie deklaracji głosowania w ewentualnych wyborach parlamentarnych			

W listopadzie notowania rządu utrzymały się na poziomie z października, z jedną tylko, niewielką różnicą: po dwóch miesiącach spadku odsetka osób sceptycznie odnoszących się do polityki gospodarczej urzędującego gabinetu obecnie liczba krytyków tej polityki ponownie wzrosła do poziomu z września bieżącego roku.

Opracował
Michał STRZESZEWSKI

A N E K S

Tabela 1. Stosunek do rządu

	(%)				
	Zwolennicy	Przeciwni- cy	Obojętni	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	34	29	32	6	1042
Płeć					
Mężczyźni	38	30	28	4	497
Kobiety	29	28	36	7	545
Wiek					
18-24 lat	26	31	40	3	161
25-34	33	28	33	6	188
35-44	33	34	25	8	185
45-54	40	29	28	2	211
55-64	38	26	31	5	121
65 lat i więcej	30	26	35	9	175
Miejsce zamieszkania					
Wieś	31	30	31	8	382
Miasto do 20 tys.	31	33	30	6	126
20-100 tys.	41	22	35	3	204
101-500 tys.	32	29	36	3	197
501 tys. i więcej mieszk.	34	35	24	7	133
Wykształcenie					
Podstawowe	26	27	39	8	299
Zasadnicze zawodowe	33	28	31	7	275
Średnie	40	27	29	4	337
Wyższe	34	41	23	2	130
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	33	50	16	1	81
Prac. umysł. niż. szczebla	47	23	26	4	96
Pracownicy fiz.- umysł.	30	18	44	8	91
Robotnicy wykwalifikowani	36	30	27	6	80
Robotnicy niewykwalifik.	23	43	23	11	34
Rolnicy	48	18	30	4	50
Pracujący na własny rach.	25	39	37	0	43
Bierni zawodowo					
Renciści	37	30	26	7	131
Emeryci	35	23	34	8	206
Uczniowie i studenci	35	26	36	4	65
Bezrobotni	21	36	39	3	128
Gospodynie domowe i inni	21	28	41	11	34
Pracuje w:					
inst. państw. publicznej	43	31	22	4	180
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	32	31	31	6	71
sekt. prywat. poza rolnict.	27	33	35	5	178
prywatnym gosp. rolnym	47	17	31	5	47
Dochody na jedną osobę					
Do 299 zł	25	34	36	5	143
300-399	36	27	33	3	87
400-599	29	33	32	6	177
600-800	44	25	29	2	161
Powyżej 800 zł	43	23	31	3	169
Ocena własnych war. mater.					
Złe	27	34	31	9	333
Średnie	33	29	34	4	467
Dobre	45	22	30	4	241
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	23	40	34	3	65
Raz w tygodniu	32	30	33	5	498
1-2 razy w miesiącu	42	26	26	6	168
Kilka razy w roku	41	23	33	4	211
W ogóle nie uczestniczy	18	37	33	11	100
Poglądy polityczne					
Lewica	64	13	21	2	253
Centrum	36	25	35	4	266
Prawica	19	25	24	4	263
Trudno powiedzieć	17	24	47	12	257

Tabela 2. Jak by Pan(i) ocenił(a) wyniki działalności rządu premiera Leszka Millera od czasu objęcia przezeń władzy?

	(%)			
	Dobrze	Źle	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	35	47	18	1041
Płeć				
Mężczyźni	38	46	16	497
Kobiety	31	48	21	544
Wiek				
18-24 lat	38	38	24	161
25-34	39	48	13	187
35-44	31	51	18	185
45-54	35	52	14	211
55-64	36	48	16	121
65 lat i więcej	29	44	27	175
Miejsce zamieszkania				
Wies	33	45	22	382
Miasto do 20 tys.	29	55	16	126
20-100 tys.	41	45	14	204
101-500 tys.	33	48	19	196
501 tys. i więcej mieszk.	37	47	16	133
Wykształcenie				
Podstawowe	31	44	25	298
Zasadnicze zawodowe	32	50	18	275
Średnie	39	44	17	337
Wyższe	36	56	8	130
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	36	58	6	81
Prac. umysł. niż. szczebla	44	37	18	96
Pracownicy fiz.-umysł.	30	53	16	91
Robotnicy wykwalifikowani	45	43	12	80
Robotnicy niewykwalifik.	21	53	26	34
Rolnicy	39	54	6	50
Pracujący na własny rach.	30	53	17	43
Bierni zawodowo				
Rencisci	36	48	16	131
Emeryci	31	45	24	206
Uczniowie i studenci	45	26	30	65
Bezrobotni	29	51	20	127
Gospodynie domowe i inni	13	54	33	34
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	41	44	15	180
społce właścicieli	42	49	8	71
prywatnych i państwa	29	54	16	178
sekt. pryw. poza rolnict.	39	57	4	47
prywatnym gosp. rolnym				
Dochody na jedną osobę				
Do 299 zł	30	47	23	143
300-399	37	49	14	87
400-599	30	51	19	176
600-800	42	42	16	161
Powyezj 800 zł	40	49	11	169
Ocena własnych war. mater.				
Źle	27	55	18	333
Średnie	35	47	19	467
Dobre	44	37	19	241
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	29	57	14	64
Raz w tygodniu	34	49	17	498
1-2 razy w miesiącu	38	43	19	168
Kilka razy w roku	40	43	18	211
W ogóle nie uczestniczy	24	47	29	100
Poglądy polityczne				
Lewica	59	34	7	253
Centrum	38	46	16	266
Prawica	21	68	11	263
Trudno powiedzieć	20	40	40	257

Tabela 3. Czy, Pana(i) zdaniem, polityka obecnego rządu stwarza szansę poprawy sytuacji gospodarczej?

	(%)			
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	32	52	16	1042
Płeć				
Mężczyźni	36	51	12	497
Kobiety	28	53	20	545
Wiek				
18-24 lat	33	51	16	161
25-34	31	53	16	188
35-44	29	58	13	185
45-54	35	54	11	211
55-64	34	53	12	121
65 lat i więcej	30	43	28	175
Miejsce zamieszkania				
Wieś	30	52	18	382
Miasto do 20 tys.	31	49	20	126
20-100 tys.	37	48	15	204
101-500 tys.	28	56	16	197
501 tys. i więcej mieszk.	36	56	8	133
Wykształcenie				
Podstawowe	26	53	21	299
Zasadnicze zawodowe	29	57	14	275
Średnie	35	48	17	337
Wyższe	43	51	6	130
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	42	53	4	81
Prac. umysł. niż. szczebla	40	42	18	96
Pracownicy fiz.-umysł.	34	59	8	91
Robotnicy wykwalifikowani	32	53	15	80
Robotnicy niewykwalifik.	16	69	15	34
Rolnicy	45	50	5	50
Pracujący na własny rach.	27	60	13	43
Bierni zawodowo				
Rencisci	29	52	19	131
Emeryci	34	44	22	206
Uczniowie i studenci	39	43	18	65
Bezrobotni	20	63	17	128
Gospodynie domowe i inni	13	57	29	34
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	42	45	12	180
społce właścicieli	31	63	7	71
prywatnych i państwa	27	60	13	178
sekt. pryw. poza rolnict.	48	47	5	47
prywatnym gosp. rolnym				
Dochody na jedną osobę				
Do 299 zł	25	59	16	143
300-399	24	60	16	137
400-599	25	58	18	177
600-800	40	46	14	161
Powżej 800 zł	41	47	12	169
Ocena własnych war. mater.				
Złe	23	58	20	333
Średnie	33	53	14	467
Dobre	42	43	15	241
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	19	64	17	65
Raz w tygodniu	29	56	15	498
1-2 razy w miesiącu	39	48	13	168
Kilka razy w roku	42	41	17	211
W ogóle nie uczestniczy	24	54	23	100
Poglądy polityczne				
Lewica	54	38	9	253
Centrum	36	53	11	266
Prawica	20	69	11	263
Trudno powiedzieć	18	48	34	257

Tabela 4. Czy jest Pan(i) zadowolony(a) z tego, że na czele rządu stoi Leszek Miller?

	(%)			
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	39	38	23	1041
Płeć				
Mężczyźni	43	37	21	497
Kobiety	35	40	25	544
Wiek				
18-24 lat	42	34	24	161
25-34	41	38	21	187
35-44	32	47	21	185
45-54	43	36	22	211
55-64	42	41	17	121
65 lat i więcej	34	35	31	175
Miejsce zamieszkania				
Wieś	41	38	21	382
Miasto do 20 tys.	32	43	25	126
20-100 tys.	40	35	25	204
101-500 tys.	37	36	27	196
501 tys. i więcej mieszk.	39	45	16	133
Wykształcenie				
Podstawowe	38	36	27	298
Zasadnicze zawodowe	37	41	22	275
Średnie	41	36	23	337
Wyższe	40	45	15	130
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	42	45	13	81
Prac. umysł. niż. szczebla	40	36	23	96
Pracownicy fiz.-umysł.	39	40	21	91
Robotnicy wykwalifikowani	48	36	16	80
Robotnicy niewykwalifik.	57	25	19	34
Rolnicy	54	31	14	50
Pracujący na własny rach.	18	37	44	43
Bierni zawodowo				
Renciści	37	40	23	131
Emeryci	38	36	26	206
Uczniowie i studenci	50	28	22	65
Bezrobotni	28	48	24	127
Gospodynie domowe i inni	16	52	32	34
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	45	34	21	180
społce właścicieli				
prywatnych i państwa	46	44	10	71
sekt. pryw. poza rolnict.	34	40	27	178
prywatnym gosp. rolnym	51	34	15	47
Dochody na jedną osobę				
Do 299 zł	38	40	22	143
300-399	43	41	16	87
400-599	33	44	23	176
600-800	47	33	20	161
Powżej 800 zł	42	40	18	169
Ocena własnych war. mater.				
Złe	33	44	23	333
Średnie	38	38	24	467
Dobre	49	31	20	241
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	34	48	18	64
Raz w tygodniu	39	39	22	498
1-2 razy w miesiącu	43	40	17	168
Kilka razy w roku	43	32	25	211
W ogóle nie uczestniczy	25	39	36	100
Poglądy polityczne				
Lewica	68	23	9	253
Centrum	45	34	21	266
Prawica	21	62	17	263
Trudno powiedzieć	22	34	44	257